

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001482

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-04-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Нестеренко Наталія Валентинівна

2. Nesterenko Nataliia

Кваліфікація: 053

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 053 психологія

Дата захисту: 05-06-2024

Спеціальність за освітою: 053 психологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 26.709.109

Повне найменування юридичної особи: Національний університет оборони України

Код за ЄДРПОУ: 07834530

Місцезнаходження: Повітрофлотський проспект, буд. 28, Київ, 03049, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет оборони України

Код за ЄДРПОУ: 07834530

Місцезнаходження: Повітрофлотський проспект, буд. 28, Київ, 03049, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.81.35, 15.81.43

Тема дисертації:

1. Психологічні особливості управлінської культури сержантів Сухопутних військ Збройних Сил України
2. Psychological features of the management culture of sergeants of the ground forces of the armed forces of Ukraine

Реферат:

1. Нестеренко Н. В. Психологічні особливості управлінської культури сержантів Сухопутних військ Збройних Сил України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 – «Психологія». – Національний університет оборони України, Київ, 2024. У дисертації вирішено наукове завдання, актуальне для психологічної теорії та практики, яке пов'язане зі з'ясуванням та обґрунтуванням психологічних особливостей управлінської культури сержантів Сухопутних військ (далі – СВ) Збройних Сил (далі – ЗС) України на основних етапах їх професіоналізації. З'ясовано стан дослідженості проблеми управлінської культури фахівців у психологічній літературі та визначено, що її формування та розвиток відбуваються на основі загальних і національних культурних цінностей, є важливим елементом професійного становлення та розвитку керівників, а також підвалиною результативності їх управлінської діяльності. Доведено, що управлінська культура сержантів СВ ЗС України (далі – сержантів) як інтегрована складова культури суб'єктів військового управління визначається глибиною усвідомлення та

сприйняття цінностей і специфіки управлінської діяльності та її цілей, опануванням змісту, принципів, методів і засобів управління у військово-професійному середовищі, становленням як суб'єктів військового управління. Управлінська культура сержантів є складовою культури праці, зокрема культури професійної управлінської діяльності фахівців екстремальних видів діяльності. На основі провідних ідей і положень суб'єктно-діяльнісного методологічного підходу обґрунтовано поняття «управлінська культура сержантів СВ ЗС України» як їх інтегроване професійно важливе психічне утворення, яке містить систему управлінських цінностей, мотивації, знань, навичок, умінь, здатностей, професійно важливих управлінських якостей, що сприяють їх перетворенню в суб'єкта військового управління, актуалізуються в певному стилі управлінської діяльності та проявляються в дотриманні управлінської етики. Доведено, що управлінська діяльність сержантів забезпечує розвиток військового підрозділу як бойової команди, гнучкість у виборі відповідного стилю управлінської діяльності кожного сержанта згідно з контекстом військово-професійного завдання, виконуваного підрозділом (частиною), створює сприятливу морально-психологічну обстановку для активної участі всіх військовослужбовців у життєдіяльності підрозділу (частини). З'ясовано, що сутність управлінської культури сержантів становлять їх суб'єктна та практична здатність і готовність до управлінської діяльності як суб'єктів військового управління, а її зміст відображає чіткі психологічні аспекти розуміння процесу управління у військово-професійному середовищі та сприйняття його цінностей і цілей; уміння передбачати результати і ймовірні наслідки від ухвалених управлінських рішень. Спроектовано теоретичну модель управлінської культури сержантів, що охоплює сукупність цінностей і мотивації управлінської діяльності, управлінської компетентності (професійно важливих управлінських якостей, норм, принципів, поведінково-управлінських стандартів як суб'єктів управління), професійної суб'єктності як військового управлінця. За результатами експертного оцінювання розроблено 7-факторну модель управлінської культури сержантів. З'ясовано структурно-динамічні особливості управлінської культури сержантів з урахуванням їх досвіду військово-професійної та управлінської діяльності на посадах, що ґрунтуються на узагальненні чинників атрибуції управлінської культури через адаптивність, залученість, згуртованість і баланс відкритості. Визначено основні психологічні особливості управлінської культури сержантів відповідно до етапів їх професіогенези з урахуванням таких психологічних чинників: мотивації до досягнення успіху та уникнення невдач, детермінації життєвих цінностей та особистісних властивостей, когнітивної регуляції емоцій, позитивної і негативної афектації, життєстійкості, когнітивно-поведінкових стратегій копію, когнітивних помилок, здатності до аналізу власних особистісних обмежень. Розроблено та апробовано тренінгову програму з розвитку управлінської культури сержантів, яка ґрунтується на вихідних положеннях генетико-моделювального методу розвитку психічних новоутворень, засадах когнітивно-поведінкової, аксіологічної психології, позитивної психотерапії. У змісті програми враховано основні принципи «Master Resilience Trainer». Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в такому: вперше визначено психологічні особливості управлінської культури сержантів СВ ЗС України на основних етапах їх професіоналізації; поглиблено й уточнено теоретичні, методичні та практичні засади дослідження управлінської культури сержантів СВ ЗС України; удосконалено процес професійної (бойової) підготовки сержантів СВ ЗС України на основі застосування тренінгової програми, спрямованої на розвиток їх управлінської культури.

2. "The Psychological Peculiarities of the Management Culture of Sergeants of the Land Forces of the Armed Forces of Ukraine". Dissertation for the Degree of Doctor of Philosophy (PhD) in specialty 053 "Psychology". – National Defense University of Ukraine, Kyiv, 2024. The dissertation research aimed to address a scientific task relevant to psychological theory and practice. This task involved elucidating and justifying the psychological peculiarities of the management culture among sergeants of the Land Forces (hereinafter referred to as LF) within the Armed Forces (hereinafter referred to as AF) of Ukraine during key stages of their professional development. The state of research on the issue of management culture among professionals in the psychological literature has been clarified, and it has been determined that its formation and development occur based on general and national cultural values. It is an important element of professional development and growth for managers, as well as a foundation for the effectiveness of their management activities. It has been established that the management

culture of sergeants of the LF of the AF of Ukraine (hereinafter referred to as sergeants), as an integrated component of the culture of military management subjects, is determined by the depth of understanding and perception of values and specifics of management activities and its goals, acquisition of the content, principles, methods, and means of management in a military-professional environment, and becoming subjects of military management. The management culture of sergeants is a component of work culture, particularly the culture of professional management activities of professionals in extreme kind of activities. Based on the foundational principles of the subject-activity methodological approach, the notion of “management culture of sergeants of the LF of the AF of Ukraine” is established as their integrated and professionally important psychological construct, which encompasses a framework of management values, motivations, knowledge, skills, abilities, and crucial management traits that foster their evolution into effective military managers. It has been proven that the managerial activities of sergeants ensure the development of the military unit as a combat team, flexibility in selecting the appropriate management style for each sergeant according to the context of the military-professional task being performed by the unit (part), and create a favorable moral-psychological atmosphere for the active participation of all military personnel in the life of the unit (part). The theoretical model of the management culture of sergeants has been designed as their dynamically significant psychological formation, encompassing a set of values and motivations of management activities, managerial competence (including professionally significant managerial qualities, norms, principles, and behavioral-management standards as management subjects), and professional subjectivity as a military manager. The functions of the management culture of sergeants have been identified as value-motivational, managerial, psycho-educational, communicative, and integrative-reflective. The components have been determined as value-motivational, cognitive, emotional-volitional, and activity-professional. Based on the results of expert assessment, the 7-factor model of the management culture of sergeants has been developed. This model projects it as a psychological system, taking into account the peculiarities of their activities. The main psychological characteristics of the management culture of sergeants have been identified in accordance with the stages of their professional development. This identification takes into account various psychological factors, such as motivation for success and avoidance of failure, determination of life values and personal traits, cognitive regulation of emotions, positive and negative affectivity, resilience, cognitive-behavioral coping strategies, cognitive errors, and the ability to analyze one's own personal limitations. The scientific novelty of the research lies in the following: it was the first time: the psychological characteristics of the management culture of sergeants of the LF of the AF of Ukraine have been identified at the key stages of their professionalization. It was deepened and refined: the theoretical, methodological, and practical principles of researching the management culture of sergeants of the LF of the AF of Ukraine have been deepened and refined. It was improved: the process of professional (combat) training of sergeants of the LF of the AF of Ukraine has been improved based on the implementation of the training program aimed at developing their management culture. The practical significance of the research results lies in the development and implementation of the training program aimed at enhancing the management culture of sergeants of the LF of the AF of Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Національна безпека і оборона

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Нестеренко Н. В. Теоретико-методологічні засади корпоративної культури та організаційної відданості в управлінській діяльності: загальнопсихологічний контекст. Науковий вісник Ужгородського національного університету Серія: «Психологія». Ужгород, 2022. № 2. С. 104–109. doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.2.21

- DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208>. 2023.53.27 Нестеренко Н. В. Психологічні особливості професійної діяльності сержантів Сухопутних військ Збройних Сил України. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій «Габітус». Одеса, 2023. № 53. С. 159–165.
- <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.3.5> Нестеренко Н. В. Операціоналізація концепту управлінської культури сержантів СВ ЗС України на матеріалах експертної оцінки. Науковий вісник Ужгородського національного університету Серія: «Психологія». Ужгород, 2023. № 3. С. 28–35.
- <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2023-3-6> Нестеренко Н. В. Емпіричне дослідження мотиваційного компонента управлінської культури сержантів Сухопутних військ Збройних Сил України. Наука і освіта Серія: «Психологія». Одеса, 2023. № 3 С. 45–63.
- <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2023-76-6-121-133> Нестеренко Н. В. Тренінг розвитку управлінської культури сержантів Сухопутних військ Збройних Сил України. Вісник Національного університету оборони України : зб. наук. пр. Київ : НУОУ, 2023. № 6 (76) С. 121–133.

Наукова (науково-технічна) продукція: розроблено та апробовано тренінгову програму з розвитку управлінської культури сержантів, яка ґрунтується на вихідних положеннях генетико-моделювального методу розвитку психічних новоутворень, засадах когнітивно-поведінкової, аксіологічної психології, позитивної психотерапії. у змісті програми враховано основні принципи «master resilience trainer».

Соціально-економічна спрямованість: за результатами експертного оцінювання розроблено 7-факторну модель управлінської культури сержантів, що проектує її як психологічну систему з урахуванням особливостей діяльності. визначено уявлення сержантів про узагальнювальні чинники їх управлінської культури та поведінки як управлінського феномена, їх культурне поле як військових фахівців, рівень розвиненості управлінських умінь і здатності до успішної реалізації управлінської компетенції.

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U110117, 0122U200865

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковальчук Олександр Петрович
2. Oleksandr P. Kovalchuk

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4571-482X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет оборони України

Код за ЄДРПОУ: 07834530

Місцезнаходження: Повітрофлотський проспект, буд. 28, Київ, 03049, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кокун Олег Матвійович
2. Oleg M. Kokun

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1793-8540

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141213

Місцезнаходження: вул. Паньківська, буд. 2, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Войтенко Олена Василівна
2. Elena V. Voitenko

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9407-4574

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, буд. 19, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Куций Олександр Анатолійович
2. Oleksandr A. Kutsiy

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3886-3787

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ягупов Василь Васильович

2. Vasyl V. Yahupov

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8956-3170

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет оборони України

Код за ЄДРПОУ: 07834530

Місцезнаходження: Повітрофлотський проспект, буд. 28, Київ, 03049, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Алещенко Олександр Іванович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Алещенко Віктор Іванович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Нестеренко Наталя Валентиновна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна